

BESAT LANDSKAB

SØREN MARTINSEN

KUNSTEN AT BESÆTTE

”Sådan som Skagensmalerne har set landskabet er blevet nedfældet i rigtig mange billeder, der er blevet så skelsættende og ikoniske, at det bare er måden, man ser Skagen på. Ret beset er det en psykologisk, mental og visuel besættelse af et område”, siger den 50-årige billedkunstner Søren Martinsen.

Af Henrik Broch-Lips, leder af Kunsthall NORD

Med Besat Landskab tager billedkunstneren Søren Martinsen konkret og konceptuelt udgangspunkt i det nordjyske landskab og behandler kunstnerisk regionens kendte kunstnerkolonier som Skagensmalerne, Ørnebjerg kolonien, kunstnerkolonien i Hammer Bakker og Thy-lejren med dens besættelse af Hjørdemål Kirke.

Den anerkendte kunstmaler og videokunstner stiller spørgsmål ved, om skagensmalerne blot var en flok romantikere, der skabte falske, idylliske billeder og om besættelsen af Hjørdemål Kirke i 1970 var en visionær, kunstnerisk happening eller snarere en destruktiv handling, der reelt ødelagde muligheden for nye tankefrigørende potentialer?

Søren Martinsen har tidligere udstillet solo på en række prominente museer og udstillingssteder, men Besat Landskab er hans hidtil største soloudstilling.

Mange værker er nye og lavet specifikt til Kunsthall NORD, og så er det første gang i hans karriere, at han har malet direkte på væggene og lavet ruminstallationer med skulpturelle elementer.

”Jeg valgte Nordjylland som udstillingens tema, da jeg ville skabe noget, der var stedspecifikt i forhold til kunsthallen og dens beliggenhed. Jeg har ikke haft et personligt forhold til landsdelen, så jeg tænkte det mere som inspiration. Og så opstod idéen om at lave en sampling af de særlige kunstneriske impulser, og især kunstnerkolonierne, der har forment den danske kunsthistorie”, siger Søren Martinsen.

Fedhed og sommerfester

Ifølge Søren Martinsen er kunstnerkolonierne et særligt interessant fænomen, da nogle fremmede mennesker pludselig slår sig ned et eller andet sted og derefter får sat et voldsomt præg på både stedet og dets beboere.

”I den forbindelse er skagensmalerne jo uomgængelige, men der har også været mindre kolonier rundt omkring, som f.eks. Ørnebjerg og Hammer Bakker, som jeg også gerne ville have med i historien og udstillingen”, siger han.

Ligger der en subtil kritik af kolonierne og deres frembringelser?

”I deres samtid var skagensmalerne rimeligt skarpe i deres landskabsskildringer og portrætter af de lokale,

fiskerne og de øvrige. Ret beset var de naturalister på en undersøgende måde. Men de har selvfølgelig haft en stor præference i forhold til at bade sig i det vidunderlige lys og svælge lidt i deres egen fedhed med sommerfesten og Sankt Hans bålet og alle de der vidunderlige ting, der også har været i deres koloni”.

Søren Martinsen antager, at kunstnerne har været på en lykkerus over at være i Skagen. Omgivelserne og de lokales liv er nok blevet noget mere idylliseret end deres liv i virkeligheden var. Man har ganske givet misset en del af de bitre og hårde vintre samt det superhårde slid, som antageligt også har været en del af de fastboende menneskers liv.

”For de tilflyttede kunstnere har landskabet været et pittoresk og interessant motiv, der er blevet forstærket gennem tiden. De enormt mange billeder fra Skagen har gjort, at vi alle har en klar fornemmelse af Grenen med det der fantastiske lys, nogle stoute fiskere med pibe og kunstnernes løsslupne feststemning. Malerierne har skabt stedets kulturelle identitet og dannet den historie og den kulturelle bevidsthed, som vi også stadig i dag har om Skagen”, siger Søren Martinsen.

Konkret brug af historien

Til sin udstilling har han både brugt historien og forholdt sig konkret til enkelte af de ikoniske værker. Han har f.eks. lavet en parafrase over et af Danmarks mest kendte malerier, nemlig P.S. Krøyers ’Sommeraften på Skagen Sønderstrand’, hvor de to kunstnere

Anna Ancher og Marie Krøyer er på strandtur i hvide kjoler og skildret i et meget smukt, blødt lys.

”Den kærlige og idylliske skildring har jeg valgt at pervertere en lille smule ved at male et billede uden farver og uden de to kvinder, så man nu blot oplever en øde og deprimerende strand i sort og hvid. Figurerne i billedet har jeg skabt som to hvide skulptursteler, der er placeret i rummet ude foran billedet. Så nu ser man blot to stivnede saltstøtter og en tom strand”, siger Søren Martinsen.

Ifølge kunstneren kan den over 3,5 meter lange parafrase måske opleves som en moderne fortolkning af skagensmalernes indflydelse på Skagens udvikling og af den velkendte generelle tendens, at autentiske steder bliver kommercialiseret og mister deres oprindelige ånd.

Fænomenet kaldes gentrificering og begynder ofte med, at en gruppe kunstnere ankommer til et sted, der er attraktivt - enten fordi der er billigt eller lækkert. Og hvor godtfolk er, kommer godtfolk til, og så stiger priserne og kunstnerne forsvinder derefter lynhurtigt til et andet sted.

”Akkurat som i Skagen der med kunstnerkolonien har kunnet markedsføre sig som et dansk svar på Montmartre. Som sådan er den lille fiskerby blevet en kæmpemæssig turistmagnet og nærmest ét stort festligt sommerland”, mener han.

Mental og visuel besættelse

Udstillingen har fået titlen Besat Landskab, da Søren Martinsen ser den nu for længst ikoniske Thylejr som en form for kolonisering af en stor gruppe mennesker. De rykkede pludseligt ind i et ukendt område sommeren 1970 og begyndte at bedrive deres liv dér med stor effekt for hele egnen. I den forbindelse valgte en gruppe kunstnere anført af eks-skolekunstneren Peter Louis Jensen at besætte den nærliggende Hjardemål Kirke, som de barrikaderede og erklærede for 'folkets kirke'.

"En gigantisk provokation over for de lokale, der i forvejen havde det ret stramt med den eksperimenterende Thylejr og dens alternative beboere", fortæller Søren Martinsen.

Ifølge den sjællandske kunstner blev den kunstneriske happening i Hjardemål, eller kolonisering af en kirke om man vil, en voldsom eksplosion, der fik den folkelige vrede til at blusse frem. Det endte i en kæmpe konfrontation mellem kunstnerne og de lokale samt politiet, som til sidst fik smidt de uønskede besættere ud.

Inspireret af de legendariske begivenheder for snart 47 år siden har Søren Martinsen skabt en række malerier, et stort fototapet samt en skulptur med birkestamme og et anarkistisk flag.

"Men titlen Besat Landskab refererer også til de øvrige kunstnerkoloniers mentale besættelser af et område

eller et givent landskab. I skagenmalernes tilfælde kan man nærmest sige, at måden de har set landskabet på - deres øjne, deres blik - er blevet nedfældet i rigtig mange billeder, der er blevet så skelsættende og ikoniske, at det bare er måden, man ser Skagen på. Ret besat er det en psykologisk, mental og visuel besættelse af et område", mener Søren Martinsen.

Nyt syn på landskabet

For ham har kunstnerkoloniernes historie og de mange fortællinger været en vigtig inspiration, men når han er i gang med at skabe sine værker, overtager det æstetiske, kunstneriske øje og de formelle kvaliteter i forhold til det stramt konceptuelle eller dokumentariske. På den måde er han en klassisk og formelt arbejdende kunstner med sine rødder plantet i videokunsten.

På et tidspunkt i din karriere gik du fra at være fuldblods videokunstner til at blive maler?

"Jeg søgte ind på kunstakademiet som maler og begyndte med at male derinde de første par år. Jeg løb tør på et tidspunkt og oplevede, at maleriet ligesom var dødt. Det virkede omsonst at bruge så lang tid på at male, så jeg begyndte at arbejde rigtig meget med video og har faktisk lavet mange videoværker i min karriere. Men så flyttede jeg ud på landet og fik pludselig en ny bevidsthed og et nyt syn på det, man kalder landskabet og blev inspireret til at genoptage maleriet", siger han.

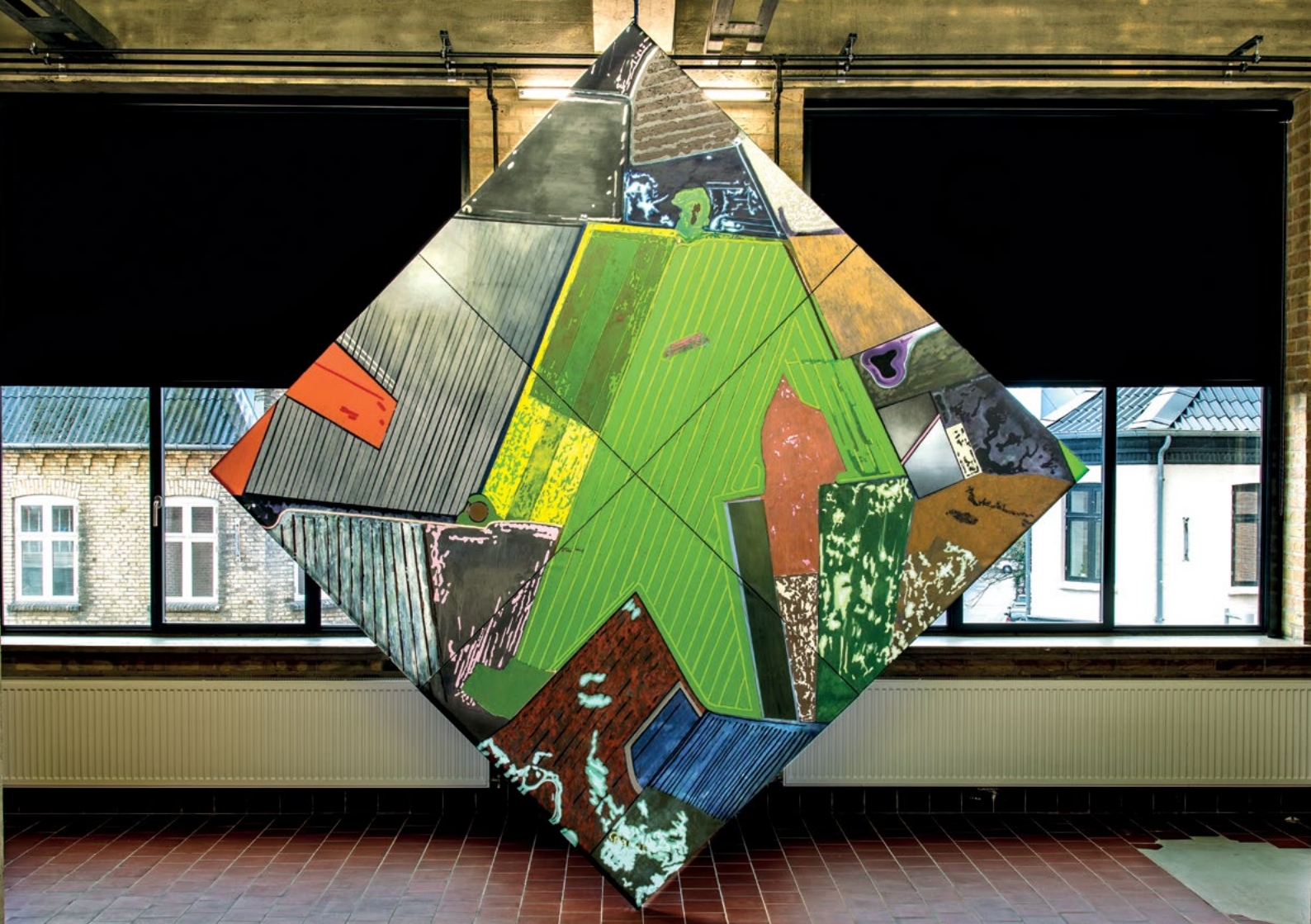
Søren Martinsen mener, at den efterhånden meget gamle diskussion om, hvorvidt maleriet er dødt er temmelig svær, fordi så længe man bliver ved med at have idéer og føler sig inspireret, så kan man også skabe god kunst med maleriet som med alle mulige andre former for kunstneriske medier.

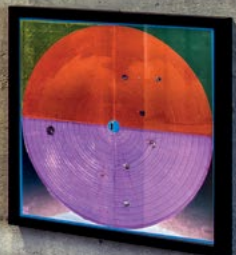
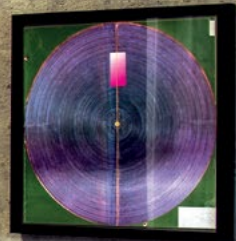
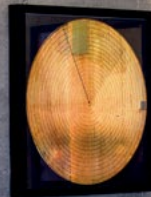
”Jeg er netop begyndt at arbejde med en række landskabsmalerier, der i stedet for at være et menneskeligt point of view, hvor man ser solen, jorden, træerne og horisontlinjen, så er det jordens strukturer set oppefra ved hjælp af teknologiske satellit-billeder. Det giver mine malerier en langt mere todimensionel og abstrakt karakter og betyder, at jeg nu kan se landskabsmaleriet på en ny og inspirerende måde. Så for dem, der har idéerne, er maleriet bestemt ikke dødt. Og spørgsmålet er om det kan dø, for det er jo ikke andet end blot maling på en pind, som man så smører hen på en flade. Maleriet er simpelthen så basic”, siger Søren Martinsen.

VÆRKBEKRIVELSER

1: Thylejr Skitse (2016)
Akryl & Olie på Bomuld

2: Thylejr Total (2016)
Akryl & Olie på Bomuld

3: Anarkosyndikalistisk Flag på Hovedet (2017)

4: Thylejr Tapet (2016)
Foto på Photowall Tapet

5: Hjardelmålbilledet (2016)
Print, Akryl & Olie på Polyester

6: Søndbjerg (Privat eje)(2013)
Olie på Lærred

7: The Forest (2015)
Print, Akryl & Olie på Polyester

8: Ørnebjerg lysbillede (2016)
Print, Akryl & Olie på Polyester
Lysrør & LED-Lys

9: Skagen lysbillede (2016)
Print, Akryl & Olie på Polyester
Lysrør & LED-Lys

10: Hammer Bakker lysbillede (2016)
Print, Akryl & Olie på Polyester
Lysrør & LED-Lys

11: Graveyard (2013)
Olie på Lærred

12: I Love Kansas 1 (2016)
Print, Akryl, Olie & Oliekridt på Polyester

13: I Love Kansas 4 (2016)
Print, Akryl, Olie & Oliekridt på Polyester

14: I Love Kansas 3 (2016)
Print, Akryl, Olie & Oliekridt på Polyester

15: Anna Ancher & Marie Krøyer (2016)
Gips

16: Skagen Grisaille (2016)
Olie på Lærred

17: Kors (2015)
Print, Akryl & Olie på Polyester

18: Motorvej Terrain Vague (4 dele)
(2014) Olie på Lærred

19: Den Grønne Gigant (4 dele) (2016)
Print, Akryl & Olie på Polyester

20: Gloomy Lake (2013)
Olie på Lærred

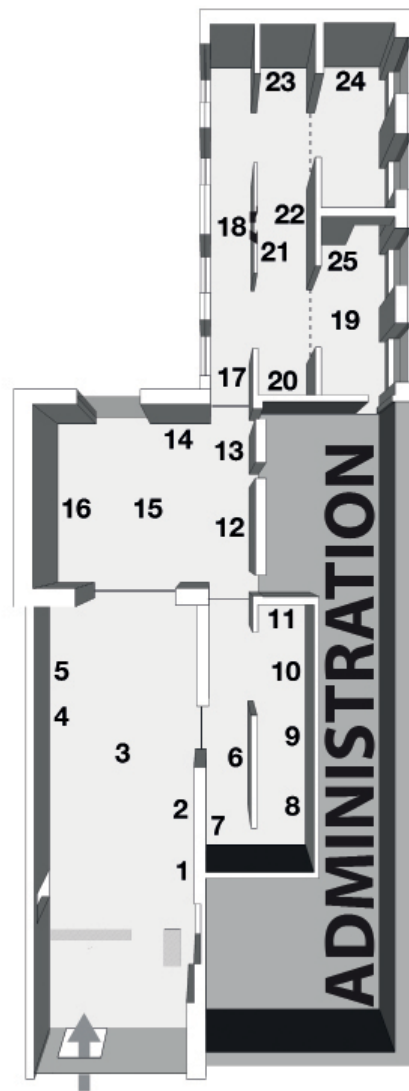
21: At The Border (2016)
Print, Akryl & Olie på Polyester

22: The Borderline Syndrom (2015)
Print, Akryl & Olie på Polyester

23: Krestens Gård (2010)
Olie på Bomuld

24: Nocturne (2012)
Olie på Lærred

25: 21 (2016)
21 Unika Inkjet Prints på Hahnemühle
Photomag Papir

Udgivet i forbindelse med udstillingen:

BESAT LANDSKAB

SØREN MARTINSEN

Kunsthall NORD 14/01–05/03 2017

Idé og redigering: Henrik Broch-Lips

Fotos: Niels Fabæk

Grafisk tilrettelæggelse: Niclas Steby

Tryk: Akprint.dk

ISBN: 978-87-999031-4-6

Kunsthall NORD

Kjellerups Torv 5

DK - 9000 Aalborg

www.kunsthallnord.dk

STATENS KUNSTFOND

KUNSTHAL
NORD
BERLIN